
Els EUA i Catalunya.

Autor:

Data de publicació: 07-12-2013

Les eleccions nordamericanes que es celebren demà són una bon motiu per fer també una visita "virtual" als Estats Units i veure els paral·lelismes entre aquesta nació i la nostra, que temps enrere va ser com ara ells una gran potència mundial i que en paraules d'en Servent "s'avançava a totes les nacions del món".

Els orígens catalans de la bandera dels USA.

La formació de la bandera dels Estats Units partiria d'una evolució de la bandera catalana que els anglesos van prendre com a model per a la Companyia Britànica de les Índies Orientals. A banda de la seva disposició amb franjes vermelles i blanques de les que no hi ha cap precedent a Anglaterra, curiosament l'evolució del nombre de pals també coincideix com en la senyera catalana amb l'evolució del nombre de territoris que es voldrien representar. Des dels cinc territoris inicials (Anglaterra, Escòcia, Gales, Irlanda i les Colònies Americanes), passant per les diferents banderes revolucionàries dels patriotes americans que representaven el nombre de colònies fins a la bandera de les 13 barres (7 vermelles i 6 blanques) de les 13 colònies fundacionals que es van independenditzar de la Corona Britànica. Així com el nombre de barres ja continuaria immutable a partir de llavors i són les que encara hi ha actualment, l'augment del nombre d'Estats de la unió seria representat per les estrelles en la bandera. Tant pel color vermell usat, per la disposició en pals com pel seu significat territorial, la influència del referent històric i iconogràfic català apareix evident en els orígens de la formació d'aquesta bandera.

La presència de les barres catalanes no és un fet exclusiu només en la bandera nacional, sinó que moltes banderes actuals d'Estats nordamericans i de Puerto Rico reflecteixen una original presència catalana que s'ha volgut usurpar, tergiversar i convertir en castellana sota l'ambigüitat del nom d'espanyola.

D'esquerra a dreta, les banderes dels Estats de Nou Mèxic i d'Arizona.

L'escut de San German de Puerto Rico.

La proliferació de senyeres per la presència catalana arreu del món i el desconeixement i l'oblit sobre la nostra nació és tal que es produeixen anècdotes com les d'un català, que en va veure penjada una a l'entrada d'un museu en honor al veler USS Constitution a Boston, i ni tan sols la persona que l'havia encarregada, que l'havia vista en un quadre de

la batalla de Trípoli on va participar aquell vaixell, ni la que l'issava cada dia, li sabien explicar d'on era aquella bandera. El visitant se'n va anar amb la intriga de saber si els nostres avantpassats haurien tingut res a veure amb la primera batalla naval internacional que van tenir els Estats Units. Si un s'hi fixa una mica, tampoc no és gaire difícil trobar multitud de referències de catalanitat en les pel·lícules i sèries nordamericanes.

La contribució catalana en la formació d'una nova nació.

Precisament un home de mar, Jordi Ferragut Mesquida, nascut a Ciutadella de Menorca durant la dominació anglesa de l'illa i que va fer estudis de nàutica a Barcelona, va deixar Catalunya i va emigrar als Estats Units, on va treballar en la marina mercant i lluità contra els britànics en la guerra d'Independència americana. En la batalla de Cowpens, va destacar pel fet de salvar la vida d'un tal George Washington, un dels pares de la pàtria i que després seria el primer president dels Estats Units.

El fill d'en Jordi, Jaume Ferragut, seria adoptat de ben jove pel futur capità de la marina David Porter, i li canviaria el nom pel de David Farragut, que es convertiria en el primer oficial major de la Marina durant la Guerra Civil americana, i va esdevenir el primer contraalmirall, el primer vicealmirall i el primer almirall de la flota dels Estats Units. El nom de Farragut és avui un dels símbols d'Amèrica i porten el seu nom Acadèmies militars, escoles, pobles, places i carrers, monuments, i apareix en diverses manifestacions de la cultura popular, com la flota de naus espacials Farragut de la sèrie Star Trek, o el Comodor Farragut a la novel·la 20.000 lligües de viatge submarí de Jules Verne.

L'emigració de menorquins cap a la Florida en aquella època no va ser un fet puntual, i encara avui els seus descendents ens sorprenen i emocionen en veure que mantenen el record dels seus orígens en la pràctica d'alguns costums, en la conservació de vocabulari català, i ara també en la presència a internet, com els bloc The Minorcan Factor o Minorcanculture, entre d'altres pàgines.

Però la presència catalana a l'Amèrica del Nord no començà al s. XVIII amb els emigrants menorquins o figures com les d'en Gaspar de Portolà i Fra Juníper Serra, sinó que es mostra evident des dels inicis de l'arribada catalana al continent a finals del s. XV amb en Colom i altres catalans com en Joan i en Sebastià Cabot a Terra Nova. El mateix nom de Florida també seria un nom català donat per Joan Pons d'Agramunt (reconvertit per la censura en un castellà anomenat Juan Ponce de León). També s'intueix la catalanitat en noms com Califòrnia, o Pensacola, de la nostra Peníscola, i tants d'altres.

Toponímia catalana als Estats Units: Barcelona Harbour, València, Farragut, Juniper Serra Mountain, Montserrat, Cabot, Porter, Coloma, Montfort, Pineda, Ponset, etc...

El nom de la Nació i l'estructura política.

Com l'antiga Catalunya, els Estats Units d'Amèrica estan formats, com tothom sap i com el seu propi nom indica, per una sèrie d'Estats amb les seves pròpies lleis cada un. La cultura federal nordamericana s'expressa en l'escut nacional amb el lema Pluribus unum, la unitat en la pluralitat. També és comú el comtat com a forma de govern local o comarcal,

com també era propi del Principat. I igualment, a banda dels Estats, el Districte Federal queda al marge de la dependència de cap Estat membre. Conegut com a Washington D.C. pel nom de la ciutat que constitueix el districte, el nom formal d'aquest territori singular que exerceix la capitalitat de la nació és el de Districte de Columbia (d'aquí les inicials D.C.).

I també com Catalunya, els americans han tingut les seves discrepàncies en relació al nom de la Nació. Precisament la denominació del districte capital respon a les restes del que en el seu moment es va proposar com a nom del nou país: Columbia. Tal com explica la Viquipèdia, Columbia fou el primer nom popular i poètic dels Estats Units d'Amèrica, i és una forma gramatical femenina derivada de Cristòfor Colom. La denominació data d'abans de la Guerra d'Independència dels Estats Units al 1776, però va caure en desús a principis del s. XX. Els americans van recórrer a la figura d'en Colom com a heroi fundacional en detriment dels Cabot, també catalans adoptats i promocionats fins llavors pels anglesos. Segons George R. Stewart, el nom de "Estats Units" era criticat per ser massa llarg, imprecís i poc poètic, i digué que la Convenció Constituent de 1787 hauria estat el moment ideal per canviar-lo. Les dues persones que probablement haurien argumentat més per un nom millor, segons Stewart, haurien estat Thomas Jefferson i Benjamin Franklin. No obstant, la nació es va continuar dient "Estats Units", però el suport popular pel nom de "Columbia" es va mantenir.

Finalment l'establiment d'un nou país independent al continent amb el nom de Colòmbia hauria de provocar que aquesta denominació ja no quedàs disponible com a nom nacional pels Estats Units, amb el seu progressiu abandó. Així i tot, el topònim de Columbia apareix reiteradament a nordamèrica i fins i tot es manté com a personalització de la nació en una figura femenina equivalent a la masculina "oncle Sam", més aviat referida al President.

Columbia, la representació femenina dels Estats Units d'Amèrica derivada d'en Colom és avui el símbol de la Columbia Pictures.

Els Estats Units i Catalunya en el món d'avui.

Des dels Estats Units sempre s'han fixat en el nostre país en els moments en els que s'ha pogut propiciar el naixement de nous Estats independents a la vella Europa. El retorn de Catalunya a l'escena política internacional és vist amb bons ulls per una Amèrica a qui li convé tenir socis estratègics a la Mediterrània occidental i que els Estats europeus dediquin els seus principals esforços a millorar l'economia, i no a gestionar problemes territorials interns. Però des de Catalunya no hem sabut entendre ni correspondre gaire correctament les possibilitats que ens ofereix el tauler d'escacs internacional. Ja amb el president Wilson els catalanistes regionalistes de principis de segle XX es van equivocar en anar a demanar-li suport per tenir una autonomia, cosa a la que es va negar per ser un "afer intern" de l'Estat espanyol, enlloc de demanar directament la independència en un moment en la que es facilità la de Polònia, Txecoslovàquia, Hongria o Irlanda. També durant la II Guerra Mundial va existir el projecte de fer almenys del Principat un Estat independent per facilitar l'ofensiva aliada contra el feixisme que imperava a Europa, que finalment no prosperà.

Més recentment, era el President Clinton qui afirmava que "el futur serà català o serà talibà. En un món català, nosaltres celebraríem les diferències, perquè són una manifestació de la humanitat comuna. En un món talibà, les diferències són l'únic que compta". Esdeveniments com els de l'11 de setembre de 2001 agermana una vegada més Amèrica amb el nostre propi Onze de Setembre de 1714 i augmenta la llarga llista de símbols compartits, per molt que tants ens hagin estat usurpats i amagats per Espanya.

Ara que els Estats Units són a punt de començar una nova etapa amb un nou president, també és interessant veure com els demòcrates americans han fet una adaptació del ruc que tradicionalment utilitzen com a emblema del partit. Els Demòcrates Abroad han comprat els drets al propietari del ruc català per emprar-lo com a símbol oficial en la campanya de Barack Obama pels demòcrates americans a l'estranger. I des de les files republicanes, Robert Kagan, assessor de John McCain en política internacional, es referia als moviments independentistes a Catalunya i altres països de l'Europa occidental en un article a la premsa.

Que ningú s'estranyi que amb el proper president americà, sigui quin sigui, tornem a tenir la possibilitat de veure una Catalunya independent entre les nacions d'Europa, sempre i quan els catalans d'una vegada tinguem especialment present un paràgraf de la Declaració d'Independència dels Estats Units: "Quan una llarga sèrie d'abusos i usurpacions, dirigida invariablement al mateix objectiu, evidencia el disseny de sotmetre al poble a un despotisme absolut, és el seu dret, és el seu deure, derrocar aquest govern i proveir de noves salvaguardes per la seva futura seguretat i felicitat".

Talaiòtic / E. Guillot